

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 495/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sähkön jakeluverkkoliiketoiminnan valvontamallin ongelmista ja mallin kehittämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Kaisa Juuson /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 495/2022 vp:

Aikooko hallitus sähkömarkkinalain uudistuksen yhteydessä tai omana lainsäädäntöhankkeenaan muuttaa sähkönjakelun valvontamallin kustannusvastaavaksi edellä mainitun työ- ja elinkeinoministeriön asettaman työryhmän havaintojen ja suosituksen perusteella?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vuoden 2020 alusta voimaan tulleen EU:n sähkömarkkina-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan mukaan verkonhaltijoiden verkkoon pääsystä perimien maksujen, mukaan lukien verkkoon liittämisestä perittävät maksut, verkon käyttömaksut ja soveltuvin osin verkon vahvistamiseen liittyvät maksut, on oltava kustannuksia vastaavia ja avoimia, niissä on otettava huomioon tarve turvata verkon käyttövarmuus ja joustavuus, niiden on vastattava todellisia kustannuksia, sikäli kuin nämä ovat verrattavissa tehokkaan ja rakenteeltaan vastaavan verkonhaltijan kustannuksiin, ja niitä on sovellettava syrjimättömästi. Maksut eivät saa sisältää asiaan liittymättömiä kustannuksia, joilla tuetaan niihin liittymättömiä toimintapoliittisia tavoitteita. Vastaavat periaatteet ovat sisältyneet kansallisina säännöksiin ennen asetuksen voimaantuloa myös vuoden 1995 sähkömarkkinalakiin ja vuoden 2013 sähkömarkkinalakiin.

Euroopan unionin tuomioistuin antoi 2.9.2021 tuomionsa direktiivien 2009/72/EY ja 2009/73/EY kansallisen sääntelyviranomaisen toimivaltaa koskevien säännösten toimeenpanoa koskevaan tapaukseen C-718/18, komissio vs. Saksa. Unionin tuomioistuin hyväksyi komission Saksaa vastaan nostaman rikkomuskanteen kokonaisuudessaan. Unionin tuomioistuin vahvisti, että kansalliselle sääntelyviranomaiselle mainituissa direktiiveissä säädettyä yksinomaista toimivaltaa ei voida kansallisella lainsäädännöllä siirtää toiselle elimelle ja, että jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden on noudatettava direktiiveissä vahvistettuja tavoitteita ja velvollisuuksia. Unionin tuomioistuimen ratkaisu vahvisti periaatteen, että kansallisella lainsäädännöllä ei voida säätää sähkön siirtomaksujen laskentamenetelmiä.

Ruotsissa puolestaan kamarioikeus antoi 16.6.2022 tuomiot sähköverkkoyritysten tuloraameja koskevilla asioilla kaudelle 2020 –2023. Kamarioikeuden tuomioiden mukaan sähköverkkoyritysten tuottoa laskettaessa ei sovelleta hallituksen antamaa tuloraamiasetusta ja aikaisempia tuomioistuinratkaisuja. Tuomioita perusteltiin kansallisen sääntelyviranomaisen roolilla riippumattomana valvontaviranomaisena.

Unionin tuomioistuimen tuomion C-718/18, komissio vs. Saksa antamisen jälkeen on yksiselitteistä, ettei kansallisella lainsäädännöllä voida säätää sähkön siirtomaksujen laskentamenetelmiä, kuten esimerkiksi sitä, miten sähkömarkkina-asetuksen kustannusvastaavuutta on tulkittava ja sovellettava. Kuvaava esimerkki oikeustilasta on, että Ruotsissa kamarioikeus on verkonhaltijoiden valituksiin antamassaan päätöksessä katsonut, että sähköverkkoyritysten tuottoa laskettaessa ei sovelleta hallituksen antamaa tuloraamiasetusta.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 28.1.2021 akateemisen työryhmän, jonka tehtävänä oli antaa Energiavirastolle lausunto sähkönsiirron ja –jakelun tariffien laskentamenetelmissä käytettävän painotetun keskimääräisen pääomakustannuksen (WACC-%:n) laskennassa käytettävästä pääomarakenteesta vuonna 2024 alkavalle sähköverkonhaltijoiden valvontajaksolla. Lisäksi toimeksiannossa todettiin, että työryhmä voi laatia Energiavirastolle lausunnon sähkönsiirron ja –jakelun tariffien laskentamenetelmien muista osatekijöistä vuonna 2024 alkavaa sähköverkonhaltijoiden valvontajaksoa varten. Työ- ja elinkeinoministeriö on lähettänyt akateemisen työryhmän itsenäisesti laatiman raportin Energiavirastolle tiedoksi.

Helsingissä 17.10.2022

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

VN/26244/2022-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: